

Commentaar op Besluit gegevensuitwisseling gemeentelijke schuldhulpverlening

We maken graag gebruik van gelegenheid om enkele opmerkingen te maken in het kader van de internetraadpleging over het Besluit gegevensuitwisseling gemeentelijke schuldhulpverlening. We hebben er geen bezwaar tegen wanneer ons commentaar openbaar wordt gemaakt.

Waardering

In de eerste plaats willen we onze waardering uitspreken voor het karakter van het voorliggende ontwerpbesluit. Het heeft een aanzienlijk minder gedetailleerd karakter dan oorspronkelijk in de bedoeling lag. Daarmee is tegemoetgekomen aan de reacties uit de internetconsultatie over het conceptwetsvoorstel. Er blijft daardoor meer ruimte voor gemeenten om in te spelen op voor hen geldende specifieke omstandigheden. Tevens kunnen zij zo gebruik maken van nieuwe inzichten die ontstaan in de lopende uitvoeringspraktijk van de vroegsignalering van schulden.

Het concept-besluit geeft ons reden om nog op twee punten dieper in te gaan:

- Verplichting voor verhuurders om te melden
- Gebruik van gemeentelijke belastingsignalen

Verplichting voor verhuurders om te melden

Bij de internetconsultatie over het conceptwetsvoorstel werd onder andere de vraag gesteld of het al dan niet wenselijk zou zijn om melding van betalingsachterstanden door verhuurders verplicht te stellen. Wij hebben in onze reactie om een aantal redenen aangegeven voorstander te zijn van een verplichting. Zo komen wij in onze adviespraktijk heel verschillende reacties tegen van woningcorporaties. Een groot aantal van hen reageert positief op een gemeentelijk voornemen tot vroegsignalering, maar een aanzienlijk aantal andere is van mening dat zij zelf al voldoende aan vroegsignalering doen, d.w.z. in een vroege fase huurders benaderen om tot een betalingsregeling te komen.

De AP adviseert om als grondslag voor het melden door de verhuurder van bepaalde huurachterstanden aan het college een wettelijke verplichting of publieke taak uitdrukkelijk te benoemen.¹ In het MvT bij het Ontwerpbesluit wordt hierop gesteld 'daarom regelt deze AMvB dat woningverhuurders betalingsachterstanden kunnen melden bij gemeenten als het hen niet lukt de huurachterstand te incasseren.'² (onderstreping S&S).

Blijkbaar gaat het juridisch niet zozeer om een meldingsverplichting die de AP beoogt, als wel een wettelijke verplichting in de Wgs voor de gemeenten die als grondslag kan dienen voor de verhuurders als ze willen melden, zo interpreteren wij deze passage.

Ons bezwaar tegen deze formulering is dat hier weinig prikkel vanuit zal gaan voor weifelachtige woningcorporaties om huurachterstanden actief te gaan melden aan gemeenten en deze zo in staat te stellen hun publieke taak te vervullen. We vinden dit een gemiste kans om tot een daadkrachtiger invulling te komen van vroegsignalering van schulden.

Wij doen u graag een voorstel, waarmee het midden kan worden gehouden tussen de eigen verantwoordelijkheid van de woningcorporaties en voorkomen dat huishoudens ten onrechte geen aanbod krijgen van de gemeente om te helpen bij hun financiële problematiek. Met ons voorstel sluiten we aan bij de ambitie, zoals verwoord in de MvT bij het wetsvoorstel, om een vergelijkbare regeling te maken zoals die nu geldt voor zorg, energie en drinkwater.³

¹ Autoriteit Persoonsgegevens, 'Advies conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening t.b.v. de uitwisseling van persoonsgegevens', 8 maart 2019, blz. 4.

² Ontwerpbesluit gemeentelijke schuldhulpverlening t.b.v. gegevensuitwisseling, NvT, blz. 7

³ Wetsvoorstel Wijziging Wgs t.b.v. de uitwisseling van persoonsgegevens, MvT, blz. 4

Aan artikel 2 van het ontwerpbesluit, zou een onderdeel e. toegevoegd kunnen worden, naar analogie van bijvoorbeeld de verplichting die geldt voor leveranciers van elektriciteit en gas:

' e. Indien een huurder niet heeft gereageerd op het in onderdeel d. bedoelde aanbod, verstrekt de verhuurder de contactgegevens van de huurder en informatie over de hoogte van diens schuld aan het college.'

Een dergelijke bepaling houdt de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de woningcorporatie voor het eigen incassotraject in tact, maar wanneer het hen niet lukt om in contact te komen met de huurder, biedt het de gemeente de gelegenheid om, net als bij betalingsachterstanden voor energie, water en zorg, alsnog zelf invulling te geven aan het aanbod zoals bedoeld in het beoogde nieuwe artikel 3, lid 1 onderdeel b. van de Wgs.

Gebruik van gemeentelijke belastingsignalen

In MvT op het wetsvoorstel wijziging Wgs⁴ staat dat gemeentelijke belastingsignalen 'een minder geschikt signaal lijken te zijn, omdat mensen met betalingsachterstanden al bekend zijn binnen de gemeente en via maatschappelijk verantwoorde incasso en intern doorverwijzen (methode 1) beter bereikt kunnen worden.' In het ontwerpbesluit wordt deze categorie signalen dan ook niet nader uitgewerkt.

Onze vraag hierbij is: mag dit intern doorverwijzen inderdaad? In onze gesprekken met gemeentelijke FG's komt naar voren dat je in conflict komt met de doelbinding van de gegevensverzameling wanneer het signaal van een significante betalingsachterstand bij gemeentelijke belastingen wordt doorgegeven aan medewerkers van het Sociaal Domein.

Een tweede punt dat de MvT aangeeft, is dat belastingschulden niet direct een bedreiging vormen voor de eerste levensbehoeften. Dat is zeker waar en vormde voor PBLQ ook de reden om deze signalen niet te beschouwen als een indicator voor een dreigende of actuele problematische schuldsituatie⁵. Ze merken echter op: 'Kiezen gemeenten voor andere crediteuren dan zullen ze dat moeten beargumenteren en empirisch moeten bewijzen.' Enkele gemeenten zijn hiermee bezig. Cijfers van de gemeente Rotterdam uit mei 2018 laten bijvoorbeeld zien dat de signalen van hun gemeentelijke belastingdienst het vaakst leiden tot herstel van de reguliere betaling (77%)⁶.

Toegevoegde waarde van de gemeentelijke belastingsignalen ligt er in dat zij informatie bieden over alle huishoudens in een gemeente, ongeacht inkomenshoogte of -bron. Belangrijk is ook dat eigen woningbezitters langs deze weg in beeld kunnen komen.

Om de genoemde redenen zouden wij graag zien dat gemeentelijke belastingsignalen worden toegevoegd aan de categorieën genoemd in artikel 3.

⁴ Wijziging Wgs t.b.v. de uitwisseling van persoonsgegevens, MvT, blz. 6

⁵ PBLQ, blz. 5

⁶ Gemeente Rotterdam, 'Evaluatie pilot VPS Rotterdam', mei 2018, blz. 39.